

Razlogi.

Dne 30. aprila 1907 je bil v L. volilni shod, na kojem se je hotel volilni kandidat za državni zbor K. volilcem predstaviti in govoriti. Otvoril je shod P., ne da bi bil formalno predsednikom voljen. Komaj je jel K. govoriti, že je nastal med zborovalci tak hrušč, da govornika ni bilo čuti. Predsednik je zahteval mir, pa obtoženca sta kričala: »Mi ne damo K.-u govoriti! Mi ga ne rabimo! Mi smo radi tega semkaj prišli!« Pri tem sta tolkla s pestmi po mizi, ne oziraje se na opomine P.-a, da naj data mir, tako dolgo, da sta volilni shod v resnici onemogočila.

V dejanju obtožencev so res obseženi vsi drugi znaki prestopka po §-u 15 cit. zak., le znak silovitega upora ne. Sredstva, s katerimi se onemogoči shod, so v §-u 15 cit. zak. taksativno naštet. Kjerkoli govori splošni kazenski zakon o sili (glej §-e 76, 81, 98, 190 k. z.), dela se razliko med dejanskim silovitim lotenjem (dejanska razžalitev) in pretenjem; tudi zakon od 7. aprila 1870 št. 43 drž. z. razlikuje med sredstvi užuganja in sile. Siloviti upor v zmyslu §-a 15 cit. zak. je torej ali pretenje, ali pa brahijalna sila, kateri se more pač le s fizično silo vpreti, taka sila pa ni niti kričanje, niti ropotanje, niti ne obdelavanje miz s pestmi. O kakem pretenju pa tu ni bilo govora. To, da sta oba obtoženca s svojim vedenjem namen shoda preprečila, je bil povod, da bi bil dal predsednik shoda nemirneža odstraniti, toda kak silovit upor pa ni bilo. Šele tedaj, ako bi bila odstranitvi z dejanskim lotenjem ali pretenjem nasprotovala, bi bil potem podan silovit upor.

D. M. D.

Izpred upravnega sodišča.

Vsi posestniki zemljišča, upravičenega k volitvi v skupini veleposestva, imajo volilno pravico v tej skupini. Poedina volilna pravica je samo omejena po isti in istovredni volilni pravici ostalih sopoestnikov. Z odpadom volilne pravice enega odpade omejitev volilne pravice ostalih.

C. kr. okrajno glavarstvo v Mariboru je vpisalo na podlagi davčnega predpisa Vincenca S. med upravičence skupine veleposestva za volitev v okrajni zastop pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. V odprtem roku so vložili zoper ta vpis Š. in drugi

reklamacijo na c. kr. okrajno glavarstvo v Mariboru ter zahtevali, da se naj Vincenca S. izbriše iz imenika volilcev. To svojo reklamacijo so utemeljevali s tem, da Vincenc S. nikjer ni sam lastnik zemljišča, od kojega bi plačal po §-u 12 zakona z dne 16. junija 1866 d. z. št. 19 davka najmanj 120 kron, nego da je povsod solastnica njegova žena Ivana S. Kakor upravičenca v lastnem imenu bi ga tedaj bilo izbrisati. Ali tudi, če se zgol iz formalnih razlogov ni vpisalo tudi Ivane S. v imenik volilcev in bi bilo smatrati Vincenca S. obenem za pooblaščenca svoje žene po §-u 15 navedenega zakona, bilo bi Vincenca S. izključiti od izvrševanja njene volilne pravice in to radi tega, ker je bila njegova žena Ivana S. kaznovana od c. kr. okrožnega sodišča v Mariboru s sodbo z dne 30. decembra 1902 Vr VII 761/2-46 radi hudodelstva po §-ih 197, 200 ter 201 k. z., ter jej vsled tega pomanjkuje aktivna volilna pravica.

C. kr. okrajno glavarstvo v Mariboru je zavrnilo z odlokom z dne 22. marca 1905 št. 9663 v zmislu §-a 26 zakona z dne 14. junija 1866. l. zahtevani izbris Vincenca S. iz imenika velikega posestva, pač pa je uradoma popravilo imenik volilcev veleposestva pod št. 9 na ime »Vincenc in Ivana S.«

Razlogi.

Kakor so dognale poizvedbe, sta zakonska Vincenc in Ivana S. v istini skupna posestnika zemljišč, za koja jima je predpisana neposredna davčna vsota 248 K 76 h na leto.

Omenjena morata torej po zmislu §-ov 12, 13 in 15 navedenega zakona izvrševati svojo volilno pravico le kakor skupna posestnika in sicer po Vincencu S. kakor zakonitem zastopniku svoje soproge, katera po besedilu §-a 12 navedenega zakona ni izključena od aktivne volilne pravice.

Zoper ta odlok c. kr. okrajnega glavarstva so vložili Š. in drugi pritožbo na c. kr. namestništvo v Gradcu. Le-to je ugodilo z odlokom z dne 20. januarja 1905 št. 39.825 pritožbi toliko, kolikor je bila vložena proti uradnemu vpisu Ivane S.; zavrnilo jo pa je glede vpisa Vincenca S.

Razlogi.

Vincenc in Ivana S. sta glasom zemljiškoknjižnega izpiska c. kr. okrajnega sodišča pri Sv. Lenartu, sosesstnika zemljišč

vl. št. 3, 6, 44, 88, 120, 150, 167 in 172 kat. obč. Sv. Lenart, 36 in 37 kat. obč. Radehova, 222 kat. obč. Sv. Benedikt, kat. obč. Jablanci ter 160 kat. obč. Zg. Žerjavci. Od teh zemljišč plačujeta samo zemljiškega davka 165 K 27 h na leto, tako da ju je smatrati po zmislu §-a 12 zakona o okrajnih zastopih za upravičena voliti v skupini veleposestva, a to samo, če so izpolnjeni tudi vsi ostali pogoji. Kar se tiče ostalih pogojev volilne pravice, bilo je v tem slučaju pred vsem uvaževati, da je bila Ivana S. s sodbo c. kr. okrožnega sodišča v Mariboru z dne 30. decembra 1902 Vr VII 761/2-46 obsojena radi hudodelstva goljufije po zmislu §-ov 197, 200 ter 201 k. z. ter da je bila po zmislu §-a 202 k. z. obsojena na štirimesečno ječo, kojoj kazni je prestala dne 30. novembra 1903. Po §-u 6 zakona z dne 15. novembra 1867 drž. zak. št. 131, ki določuje o izvršitvi članka IX državnega občinskega zakona z dne 5. marca 1862 drž. zak. št. 18, je Ivana S. vsled navedene obsodbe izključena do dne 30. novembra 1908 od občinske volilne pravice. Ker pa veljajo po členu XXV navedenega zakona v členu IX izražena načela tudi za volitve v okrajni zastop, je imenovana izključena do 30. novembra 1908 tudi od volilne pravice v okrajni zastop. Poznejšnji vpis Ivane S. je že iz tega razloga razveljaviti. K temu pa še pride to, da je uradno postopanje političnih oblastev, popisano v §-u 26 zakona za okrajne zastope, kar se tiče ugotovitve volitvenih upravičencev, zaključeno z dnem razpoložitve volilnih imenikov. Od te dobe naprej prepuščeno je edino le strankam samim uveljavljati svoje volilne pravice. Poklicana oblastva pa niso upravičena prekoračiti v reklamacijskem postopanju stavljenih predlogov strank.

Odpad volilne pravice Ivane S. pa ne more ovirati volilne pravice sosesstnika Vincenca S., zadoščajočega za svojo osebo vsem predpogojem, katere zahteva zakon. Pač pa je priznati, da je njega volilna pravica podana v tem obsegu, ki nastane z odpadom omejene volilne pravice sosesstnice Ivane S. Zahtevk, da naj se izbriše Vincenca S., bilo je torej odkloniti.

Zoper to odločbo vložili so Š. in drugi pritožbo na c. kr. upravno sodišče.

V svoji pritožbi so izpodbijali odločbo c. kr. namestništva v Gradcu ker se vzlic ugotovitvi, da sta zakonska Vincenc in Ivana S. le solastnika vseh zemljišč, od kojih se plačuje potrebni davčni znesek, in vzlic dejstvu, da je soposedujoča žena izključena od volilne pravice, vendar Vincenca S. ni izbrisalo iz imenika volitvenih upravičencev. Ta svoj zahtevek utemeljevali so s tem, da pristojna navedenemu samo omejena volilna pravica soposestnika po zmislu §-a 13 zakona za okrajne zastope, nikakor pa neomejena volilna pravica. Neomejeni vpis zakonskega moža v volilni imenik v skupini veleposestva mu pa daje neomejeno pravico k izvršitvi volilne pravice v dotični skupini. Od izvrševanja te pravice pa je že radi tega izključen, ker vsled odpada volilne pravice žene nikdar ne more priti v položaj, da bi po zmislu §-a 15 zastopal njo v izvrševanju njene volilne pravice.

Z odl. dne 13. junija 1906 št. 5777 je upravno sodišče zavrnilo to pritožbo.

Razlogi.

Upravno sodišče je smatralo pravno naziranje izpodbijane odločbe za utemeljeno, da namreč vsled kazenske obsodbe povzročeni odpad volilne pravice soposestnice Ivane S. ne more ovirati volilne pravice Vincencu S., pristojne mu na podlagi solastnine. Po §-u 12 zakona z dne 14. junija 1866 d. z. št. 19 so v skupini velikega posestva k volitvi upravičeni vsi lastniki v okraju ležečih nepremičnin, če plačujejo od njih zemljiškega in hišnega davka najmanj 120 kron ter če so ob enem avstrijski državljani. Samo glede izvršitve volilne pravice določuje § 13, da sme izmed več soposestnikov k volitvi upravičenega zemljišča voliti samo skupni pooblaščenec. Iz tega izhaja, da ima tudi solastnik zemljišča, k volitvi v skupini veleposestva upravičenega, volilno pravico za okrajni zastop.

Res pa je, da je izvrševanje te pravice vsled pozitivne zakonove določbe omejeno po isti in istovredni volilni pravici ostalih soposestnikov.

Vsi soposestniki imajo torej volilno, s posestvom istega zemljišča združeno pravico, čeravno vsi skupaj samo en volilni glas. Če izgubi tedaj eden teh soposestnikov vsled kazenskodone obsodbe ali iz kateri koli razloga to svojo volilno pravico oziroma možnost izvrševati jo, izhaja iz tega samo, da

odpade s tem omejitev izvrševanja volilne pravice za ostale soprosetnike, nikakor pa ne, da bi bila s tem uničena volilna pravica ostalih. Vincenca S. se je pustilo torej na podlagi nje-gove soproseti po pravici v volilnem imeniku, ne da bi mogel samoobsebi umevno biti govor o kakem zastopanju njegove od volilne pravice izključene soproge v izvrševanju **njene** pravice.

Dr. Milan Gorišek.

Književna poročila.

Poljudna pravna knjižnica. Zvezek I. Zakon o dovoljevanju poti za silo od 7. julija 1896 drž. zak. št. 140. Uredil dr. Ed. Volčič. Cena 40 vin. V Ljubljani 1907. Izdalo in založilo društvo »Pravnik«. Tiskala »Zadružna tiskarna« v Krškem.

S tem zvezkom je društvo »Pravnik« pričelo izdajati poljudne pravne knjižice, ker se je že večkrat poudarjalo, da naše ljudstvo potrebuje pravnega pouka tudi takim potem. Namen bo seveda dosegala takšna knjižnica le, če se bo bavila s predmeti, ki imajo praktično važnost in zanimivost za širše sloje, in če bo razlagala stvarino v zares jasni in kolikor toliko prikupljivi obliki. Na oboje bo treba paziti našim pisateljem in tudi »Pravnikovemu« odboru. Prvi zvezek je naša publika, kolikor je soditi po časopisju, z veseljem pozdravila. K besedilu zakona o zasilnih potih je dodal g. dr. Volčič primerna pojasnila o postopanju ter obrazec prošnje za dovolitev poti. Tudi pravnikom, ki za take slučaje hočejo hitro imeti slovensko besedilo, bo ta drobna knjižica dobro došla.

Zur Frage der psychologischen Grundlagen der Geschworenenwahr-sprüche. Von Gerichtsadjunkt Dr. Method Dolenc (Graz).

Poseben odtisek je to iz Mittermaier-Liepmannovih »Schwurgerichte und Schöffengerichte« (Heidelberg, 1906, zvezek I., sešitek 3), ki nam po-daje zanimivo razpravo našega rojaka in čislanege sotrudnika o psiholoških podstavah — izrekov novomeške porote. G. pisatelj je v ta namen proučil porotniške slučaje v Novem mestu iz l. 1894. do 1905., uporabil pa tudi marsikaj, kar je bil pri posameznih slučajih sam izkusil ali občujoč z novomeškimi porotniki sam opazil. Iz vsega tega izvaja zanimivo nevidne »razloge« dolenskim porotniškim izrekom. Posnetek tega nam kaže priob-čiti v prihodnjem letniku.

